Nr. 7. III-JI METAI

1929 m. birželio m. 10 d.

VYTIS

REDAKCIJOS ir ADMINISTRACIJOS antrašas: Vilnius, Totorių gatvė Nr. 6.

Atskiro numerio kaina 15 sk. arba 20 liet. centų. Prenumeratos kaina: 3 mėn.—80 st. arba 1 litas.

MOTINA IR VAIKAS.

Vilnaus kraštą aplankė baisus svetys badas. Reik jau atiduot teisybę lenku spaudai, kad apie tai rašo daug ir netiktai vilniškė, bet gal būt dar daugiau varšuviškė spauda. Koks tai nuostabus reiškinys. Tuomi nuostabesnis ir liūdnesnis mums reiškinys, kad mūsų lietuviškoji spauda tuomi užsiima sulyginamai labai mažai. Rašome sulyginamai, nes kamgi kaip ne mums, arčiausiai prie širdies yra nelaimė desetkų tūkstančių badaujančių žmonių. — Neturim galimumo prieiti prie tų „patikimų" šaltinių, kurie mums nušviestų ganėtinu būdu varomą pagalbos akciją badaujauntiems, bet iš šiokių tokių žinių galime daryti išvadų, kad daroma labai mažai kas. Dabar vilniškė spauda aprašinėja apie atšaukimą kreditų statymui gelžkelio Voropejavas—Druja, kurie turėjo būt pagrindiniu šaltiniu uždarbių del badaujančių gyventojų. Rašinės ... ir nustos. Tuomi ir pasibaigs, o dideli pilki mūsų kaimai palieka alkani, be duonos, net be bulvių. Lenkų administacija pakolkas išnaudoja susidariusią situaciją savo politiniams tikslams. Politiniais tikslais galime tiktai pavadint, išdavinėjimą didešnių pašalpų, arba išimtinų, tiktai lenkų mokyklose paliekant nuošaliai taip vad. „mažumų" mokyklas. Na, sunku, *a la guerre come a la guerre* (kare kaip kare) ant panašios akcijos privalome atsakyt kontraakcija visa mūsų visuomenė. Tuo metu koks tai keistas nesupratimas randamas prie šios akcijos mūsų visuomenėje. — Anaiptol neina čia apie kokią nors agitaciją, kurią pilkoji minia, prie to dar alkana, nenoromis klauso, nes yra pervargęs ta amžina politika ir pažadais, kokie pre nieko neveda. Po antra, kiekviena agitacija kaip tik galėtų patarnaut užgaidom mūsų priešų. Sutrukdyta ji būtų pačiam gemale, ir įvairūs pagalbos komitetai, įvairios nekalčiausios organizacijos, arba akcija būtų uždarytos. Taigi todel privalome imtis tikslios akcijos, realios akcijos, kuri net užsieny pasižymėtų, kurios išdavas negalėtų nepaminėt ir neįvertint, o už kokią vilniškis ūkininkas mums pasakytų lietuvišką „Ačiu".

Blogai pas mus dedasi Vilniaus krašte ir pačiame Vilniuj! Šiandien Vilnius, tai mirštančiųjų miestas. Miestas merdėjantis! Uždaromą krautuvės, firmos bankrutuoja, ūkiška būklė ko toliaus vis blogėja. Argi galime būt patenkinti iš tokios padėties? Bet yra mūsų tarpe toki politikai, labai net rimti, kurie tvirtina kad „kuo blogiau, tuo geriau".—Žinome, tai yra frazė politikoj, bet ties ja reikia rimtai apsistof.

Santykiai mūsų gyvenimo Vilniuj, taip pat glaudžiai surišti yra su bendru sygyvenimu Lenkijos su Lietuva nuo istorinių laikų, kaip santykiai Kauno link Varšuvos. Nuo to viskas prasideda. Nepaprastai sukomplikuota problema užsieninė, lygiai kaip vidujiniai tautiniai santykiai, kalbos, ima savo pradžią išimtinai nuo laikų bendro sugyvenimo Lenkijos su Lietuva. Ne šioje vietoje norime įsigilinti sprendimo teisių į Vilniaus kraštą, Lenkijos ar Lietuvos—šiame reikale mūsų nusistatymas yra pakankamai visiems žinomas; skaitome Vilniaus kraštą už Lietuvos kamieną, bet pridursime dar. Vilniaus kraštas, tai kaip ir kūdikis, kurio tėvai umai susikivir-

čijo. Žiaurus tėvas (neina čia apie žodžius—pavadinkim ji gal net—globėju) atėmė tą vaiką nuo motinos. Motina norėtų jį atimti, bet kokiu būdu? — Ar spekuliuojant globėjo žiaurumu ir tuomi džiaugiantis kad jo kūdikis yra blogas?— Taip jokia tikra motina negalvoja. Tie kurie kalba, kad nuvargintas globėjo žiaurumu kūdikis pabėgs pas motiną, bet kūdikis nepabėgs pas toklą motiną, kuri jam bado metu nepaduos bandelės duonas, kuri tyčiomis, samoningai daro nesmagumus, kad jam pas globėją gyvenimas greičiau įgrystų, skaudžiai apsirinka. — Kūdikis—tai Vilniaus kraštas— Kūdikis yra apleistas, kūdikis džiūva, nes jam neleidžia išvažiuot į kurortą kurį jam paskyrė gydytojas, — tuo kurortu vaikui (Vilniaus kraštui) yra Liepojus (atidarymas Liepojaus—Romnų kelio). Tiesa, kūdikis žino ši tą apie skriaudą padarytą tėvo jo motinai, bet tas pats tėvas sistematišku atkaklumu nurcdydamas į gelbėjantį kurortą, nuolatai kartoja: „Štai žiūrėk, štai tavo nuosavi motina neleidžia tau ten važiuot, nes ji trokšta kad gautum džiovą“. Ir kūdikis klauso nes... privalo klausyt, pakol pagalios įtikės į tai. Apie skriaudą gi motinai, vis labiau pamiršta, nes pirmiausiai pats kenčia. — Kūdikis yra apleistas, o žinom kas dažniausiai su tokiu darosi: klausosi šnibždėjimų piktų draugų ir eina įkalbamas. Tais įkalbinėtojais yra mūsų kaimynas iš rytų—komunizmas. Komunizmas plečiasi, jo raudonos rankos siekia vis toliau!

Vargšas kūdikis! Vargše mūsų alkanas Vilniaus krašte! Tėvai tave apleidžia, vianas tik piktas draugas apie tave galvoja nuolatai, nes nori iš tavęs iščiulpt visas tavo gyvybės svetis.

Ne tik apie vietinį badą čia kalbame, bet apie visą situaciją Vilniaus krašto, kuri diena iš dienos tampa vis labiau baisesnė, o kurios šis badas yra tiktai vainiku. Per maža, visiškai per maža, nešam nuraminimo į pilką minią, lyginai kaip iš šios pusės... taip ir iš anos pusės, kuris apie savo motiną uždarytą geležine siena vis mažiau ir mažiau girdi.

D. K.

SEKMINĖS.

Kasmet pirmą Sekminių dieną, lietuvių Šv. Mikalojus parapija rengia didelę procesiją į Kalvarijas. Tą dieną atvyksta iš provincijos daug maldininkų, kurie taip pat dalyvauja toje procesijoje.

Šiemet Šv. Kazimiero Draugija, suruošė atvykstantiems maldininkams sutikimą ir parūpino jiems nakvynę. Beto toji draugija taip pat suruošė pasilinksminimo pramogėlę. Antrą Sekminių dieną parodė maldininkams istorines Vilniaus vietas, o vakare surengė vakarėlį. „Apolo“ salėje, dalyvaujant daugiausiai maldininkams iš provincijos, esant sausakimšai salei, buvo suvaidinta „Aušros Sūnus“. Mūsų jaunoji dainininkė p-le Prancuzevičiūtė žavėjo klausytojus savo maloniu balseliu padainuodama visą virtinę liaudės dainelių. Spaudos jubilėjaus proga, Kunigas Viskantas įdomiai atpasakojo apie lietuviškos spaudos atgavimą. Susirinkusieji pagerbė atsistojimu mirusius knygnešius bei tų laikų rašytojus.

Maldininkams ši pramoga padarė labai gero išpūdžio. Tiktai vertėtų ateity rengėjams, pasirūpinti tiksliau nustatyt programa panašioms pramogoms, nės šiuo kart tas nevisai pavyko.

Po aštrios žiemos ir šalto pavasario Vilnius sulaukė gana skaitlingos maldininkų procesijos. Žmonės norėdami išprašyti iš Dievo derlingų metų, šviesesnės ateities savo kraštui ir tautai, ištroškę šviesos ir tiesos, nebodami nelabai palankaus oro, atvyko kas važiuotas, kas pekščias, iš tolimiausių Vilniaus krašto kampų. Net Vilniaus nelietuviai stebėjosi tokia gausia ir iškilminga Vilniaus lietuvių maldininkų procesija.

Seniau panašios lietuvių maldininkų procesijos būdavo kelesdešimts kart didesnės, bet tuomet galėdavo jose dalyvaut maldininkai net iš tolimos Žemaitijos, dabargi mus skiria taip vadinama „administracinė“ linija. Šios kliūtys trukdo mūsų broliams lietuviams gyvenantiems Nepriklausomoje Lietuvoje net... pasimelst prie Aušros Vartų Dievo Motinos Stebūklingo Paveikslo ir einant senu papročiu aplankyti Vilniaus Kalvarijas.

Sekminėse, Šv. Kazimiero D-ja daug pasidarbavo surengdama visokių smagumų atvykusiems maldininkams. Tik gaila, kad prie tokio kultūrinio ir tautinio darbo neprisidėjo mūsų „pažangieji“. Negana to, kad neprisideda, bet jie dar boikotuoja ir neleidžia savo įtakoje esantiems asmenims dalyvauti vaidinime, kuris specijaliai buvo suruoštas maldininkams. Gėda mūsų „pažangiesiems“, kad jie taip toli nužengė, jog ir patys nieko nedirba ir kitiems dar kliudo dirbti.

Šiandien kiekvienam lietuviui be pažiūrų skirtumo, pirmoje vietoje turi rūpėti tautinis ir kultūrinis darbas. Partijų rietenoms ir išbujojusiai asmens ambicijai neprivalo būti Vilniaus lietuvių tarpe vietos. Per spaudą ir susirinkimus turime rauti tas įsišaknijusias mūsų visuomenėje piktžoles, o jų vieton skiepyti vienybės ir bendro kultūrinio ir tautinio darbo idėjas. Tiesa, mūsų senos datos žmonėms tos idėjos yra svetimos ir nesuprantamos. Prisigėrę rusų nihilizmo ir anarhizmo dvasios, jie šiandien neįsivaizdina sau tautinio ir kultūrinio darbo.

Paskendę asmens reikaluose jie daugiau rūpinasi pelningu savo biznium, negu visuomenės ir

tautiniais reikalais. Šiandien beveik kiekvienas Vilniaus lietuvių pseudo veikėjas rūpinasi užimti kuodaugiausia tarnyščių ir iš to turėti kuodaugiausia pelno. Aišku, kad tokie pinigų godūs asmens nepajegia atlikti kaip reikiant visų savo pareigų, Bet ar jiems tas rūpi? Ar juos kas kontroliuoja? Juk jie dirba sau ir prieš save tik atsako. Jiems rūpi tik išmesti iš kokios nors užimančios vietos ne tų pačių pažiūrų asmenį, jį apšmeižti, ir savo žmogų ten pasodinti.

Šį nemalonų mūsų tarpe, reiškinį primenu kaip tik Sekminių iškilmių proga, nes surengimas Sekminių iškilmių tą aiškiai parode.

Lietuvis.

Vytauto Didžiojo penkių šimtų metų mirties sukaktuvės.

Ateinančiais metais sukanka penki šimtai metų nuo mirties Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Vytauto. Galingiausis kūrėjas, kilniausias gynėjas ir amžinas Lietuvos nepriklausomybės simbolis, be abėjojimo yra mūsų Vytautas Didysis.

Šiuo kart nemanome čia plačiau apibudinti Vytauto Didžiojo asmenį bei Jo didžius darbus. Norime tiktai, sąryšį su Jo mirties jubilėjaus proga, priminti Vilniaus krašto lietuviams, o ypač tautinio judėjimo vadams svarbų pamirštą reikalą.

Kaip žinome, keliolika metų atgal. Vytauto Didžiojo kūno likučiai, Vilniaus katedroje tapo, padedant vienam ištautėjusiam pralotui, barbarišku būdu išniekinti. Šio Didžiojo Vyro, kūno likučiai iki šiam laikui neturi net savo karsto, nes paliko sumesti drauge su jo pomirtinio priešo vyskūpo Protasevičiaus kaulais.

Tenka girdėti, kad Kaune yra sudarytas tam tikras komitetas iškilmingam paminėjimui Vytauto Didžiojo penkių šimtų metų mirties sukaktuvių jubilėjui. Šio paminėjimo surengimui, užsimota labai plačiai. Riuošiamasi statydint įvairius paminklus, gaminama specijalė literatūra, rašomi vaidinimams pritaikinti veikalai, paskaitos, ir net tam tikra serija pašto ženklų gaminama, bet... niekas nepagalvoja apie liūdną likimą to Didžiojo Vyro kaulų. Iki šiam laikui, tos brangios mūsų tautai relikvijos, neturi netik ką sau prideramos vietos, bet ir tinkamo nuosavo karsto.

Gal būt Kauniškio komiteto ponai nesistengia apie tai rūpintis del tam tikrų priežaščių, nors tikimės kad tokiam kilniam darbui atlikti, tos priežastys būtų lengvai pašalintos. Taigi tenka ypatingai susirūpinti Vilniaus krašto organizacijoms bei visuomenėi, šiuo svarbiu reikalu. Nejaugi ir vilniškiai lietuviai žada pasekt kauniškius, minint Vytauto Didžiojo mirties jubilėjų?

Manome, kad šiuo reikalu, kaip tik priderėtų vilniškiams lietuviams susirūpint ir padaryt realius žingsnius, kad bent praėjus penkiems šimtams metų nuo mirties to Didžiojo Vyro, ir tautai atgavus savo nepriklausomybę, suteikt Jo kaulams, čia savo sostinėje, tinkamą k a r s t ą.

Gal būt vieniems vilniškiams būtų nepakeliama materijalė našta, bet gi mūsų tauta čia nemaža. Turime savo brolius Nepriklausomoj Lietuvoj, kurie medžiaginiai yra pertekę, turime jų ir užjury. Tikimės, kad šiam kilniam tikslui, išsities kiekvieno lietuvio ranka bent su nedidele auka, kuri parems įvykdymą šio uždavinio. Kiekvienas lietuvis noriai parems šį darbą. Reikalinga tik inicijatyva, ir tokia inicijatyva, kaip tik turėtų pasireikšt Vilniaus krašto lietuvių tarpe.

Dalyvauti tame karsto įtaisymo žygyje, privalome suteikti galimumo būtinai visiems tautiečiams ir jų organizacijoms. Manome kad šiame žygyje organizacijų vadovybės tikrai atsižadės savo siaurų partinių ambicijų, bei asmeninės nesantaikos ir galės rast bendrą „liežiuvį“, kad galėtų visi vieningai sutartinai įvykinti užsibrėžtą tikslą. Šiame žygyje nieks iš tautiečių, nežiūrint nei tikybos nei pažiūrų skirtumo, negalėtų būti aplenktas. Todel tą dalyką turėtum tuojaus, nieko nelaukdami tinkamai suorganizuot.

MŪSŲ KRAŠTO VAIZDELIAI.

Geležkėlio linija miške.

MŪSŲ KRAŠTO VAIZDELIAI.

Naujai pastatytiei rūmai Voropajeve.

Ta aplinkybė, kap šiandien Vilnius valdomas lenkų, neprivalo mus perdaug varžyti. Negalime galutinai tvirtinti, kad dabartiniai Vilniaus valdovai panorės dar taip nereikalingai daryti sau gėdos ir negarbės viso civilizuoto pasaulio akyse, neleisdami ištikimai Žalgirio karžygiui tautai, sudėti jo kūno likučius tos tautos paaukuotan karstan. Šiaip juk tuo pačiu jie pasirodytų pritarią niekšiškiems barbariškųjų Vytauto karsto išplėšėjų darbams.

Laiko, jau berods, nebedauk teliko. Tad stokime kuo greičiausiai darban, nes dar ilgiau delsdami ir vilkindami, galime palikti ne vien paniekinimo, bet ir galimo galutino tos mūsų tautos brangiausios relikvijos sunaikinimo dalyviai!... Mes visvien niekuo neatpirktum tos gėdos, kuri mus ištiktų, jei mes pražiopsotumem užtikrinti tinkamą karstą Jojo kūno likučiams.

Mūsų tauta viningai žengdama jo pėdomis prižadino Tėvynę iš naujo nepriklausomam gyvenimui. Todel susivienija į krūvą visi tautiečiai be išimties, stokime bendrai į darbą ir gelbėkime tą mūsų brangiausią relikviją!

Taut.

Kaune rasta Mamanto dantys.

„Lietuvos Aidas" rašo, kad š. m. gegužės mėn. 11 d. Aleksote, Veiverių g. nr. 11, Abelio Braunšteino kieme, bekasant žemes naujam Aleksoto tiltui statyti, yra rasti du didžiuliai mamanto dantys žandikaulyje. Dantys rasti smėlio sluoksnyje, 4 mtr. gilumoje, apie 100 mtr. nuo dabartinio Nemuno kranto. Danties aukštis su žandikauliu 25 cm., be žandikaulio — 16 cm., ilgis — 27 cm. ir plotis — 9,5 cm. Plačiausioji užpalinė žandikaulio išskėsties dalis turi daugiau kaip 50 cm. Dantys yra labai gerai išlikę, bet žandikaulį (apatinį) darbininkai gerokai sutrupino. Šiaip taip vis dėlto pavyko sudėlioti beveik visas daleles. Kai žandikaulis kiek pradžius, reikės sugipsuoti.

Šito, jau seniai išnykusio, gyvulio kaulų ir dantų Lietuvoje ligi šiol nedaug terasta. Kauno miesto muziejuje be dabar iškastų mamanto dantų yra daug smulkesnių dantų ir kaulų, rastų Neries pakranteje ir pačioje Neryje ties Pilionių kaimu, maždaug 14 klm. nuo Kauno. Be to, Dionizo Poškos garsiam baubly buvo surinkta mamanto kaulų. Jų tarpe yra vienas šonkaulis maždaug 2 metrų ilgio. Kur šitie kaulai buvo rasti, tuo tarpu nepavyko sužinoti. Dabar jie yra Tauragės mokytojų seminarijoje Vadinasi, ligi šiol Lietuvoje rasta mamanto pėdsakų net keliose vietose.

Ta proga vertėtų susipažinti su šiuo gyvuliu milžinu. Mamantas (Elephas primigenius, Mammut, mamut...) — seniai išnykęs ketvirtinės epochos gyvulis. Iš stogo ir kaulų sudėties mamantas daug kuo primena dabar tebegyvenantį Indijos dramblį. Mamantas už dramblį buvo kiek didesnis: ilgio buvo ıs 5,5 mtr. ir aukščio — 3,1 mtr. Dvi didžiulės mamanto iltys buvo net po 4 mtr. ilgio, svėrė apie 100 klg. Iltys, išaugusios iš viršutinio žandikaulio, kyšojo priešaky, palinkusios žemyn ir į šonus išskėstos. Krūminių dantų mamantas turėjo po vieną kiek-

MŪSŲ KRAŠTO VAIZDELIAI.

Siaurojo gelžkelio stotis Drujoj.

Įstatymas apie plėčkaitininkus.

Plėčkaitininkų terorui nesiliaujant, Kaune kilo sumanymas, nuo jų apsisaugoti ypatingomis priemonėmis. Po pasikėsinimo prieš ministerį pirmininką, plečkaitininkai jau vėl nužudė 2 žmones.

Šiaulių apskrities, Žagarės valsčiuje pas pil. Mičių-Mičiulį policininkas A, Peleckis padarė kratą ir radęs „Pirmyn" ir kitos nelegalės literatūros, jį suėmė ir vežė į Šiaulius. Pakeliui suimtasis stvėrė policininką už gerklės, pagriebė revolverį ir jį peršovė. Paskum išmetęs iš vežimo lavoną, revolveriu grąsindamas privertė vežiką vežti jį link Latvijos sienos. Privažiavus mišką netoli sienos, žmogžudys iššoko ir pabėgo.

Tuo tarpu Kedainių apskr. Krakių valsč. Pilemontų vienkiemy pas pil. Maciejauską Vladą atvyko naktį du nepažįstami vyrai; pasisakė, esą kriminalės policijos valdininkai iš Kedainių, paskubomis ištraukė Maciejauską iš lovos, nusigabeno į mišką ir ten nušovė. Policijai aiškinant šią žmogžugystę, paaiškėjo, kad ir čia būta plečkaitininkų darbo. Mat plėčkaitininkai jau seniau grąsinę Maciejauskui jį

---

vienoje žandikaulio pusėje. Dantys pasižymi ypatingu kietumu, turi daug emalio dėžučių, pripildytų dantienos. Mamanto oda buvo apžėlusi tankiais stambiais plaukais. Kaklas ir užpakalinė galvos dalis buvo apžėlusi karčiais, nusidriekusiais žemyn.

Mamanto kaulų, ypač krūminių dantų, Europoje randama gan dažnai. Daugiausia jų randam Sibire ir šiaurės Amerikoje. Mamanto kaulai buvo žinomi net tamsiais ir prietaringais viduramžių laikais, bet tuomet laikomi jie buvo milžinų kaulais. Dėl to kilo daug įvairių pasakų apie milžinus, siaubus ir kitokias milžinų baisenybes. Valencijoj krūminis mamanto dantis buvo laikomas šv. Krištupo relikvija. Dar 1789 m. mamanto krūminio dančio kaulą laikė minėtojo šventojo rankos liekana.

Su mamantu smulkiau susipažinti pavyko XIX a. pradžioj. 1799 m. šaltame Sibire, netoli Lėno upės žiočių, pavasarį vanduo išplovė ypatingai gerai išlikusį mamantą su mėsa, oda ir plaukais. Po septynerių metų (1806 m.) mamantas buvo pargabentas į Petrapilį, kur pavyko rekonstruoti beveik visas mamantas, net kai kurios vidurių dalys akis ir apie 30 svarų plaukų. Visa kita buvo sunaikinta suėsta vilkų, lokių ir šunų. Surinktas mamanto skeletas ir dabar tebėra Petrapily (Leningrade). Ištyrus mamanto vidurius nustatyta, kad jo mista jaunomis medžių šakelėmis, lapais. 1901 m. Sibire, prie Berezovkos upės, vėl buvo rastas sveikas antras įšalęs mamantas

Daug Sibiro žmonių verčiasi pardavinėdami atrastas mamanto iltis. Kurį laiką iš Sibiro kas metai išveždavo apie 200 ilčių. Per penkerius metus (1887 — 1893) Jakutsko rinkose kas metai buvo parduodama maždaug 1.100 — 1.700 pūdų mamanto ilčių po 24—27 rubl. pūdas, iš viso už 30.000 — 55.500 rublių.

nužudyti, kad jisai viešai smerkdavo jų darbus ir veikdavo prieš juos.

Padarymui galo plėčkaitininkų žudymams bei pasikėsinimams, ministerių kabinetas, šiomis dienomis priėmė specijalinio įstatymo apie plėčkaitininkus projektą. Svarbiausi šio suprojektuoto įstatymo dėsniai yra šie. 1) Kas priklausys prie plėčkaitininkų organizacijos Vilniaus krašte, Nepriklausomoje Lietuvoje, ar neitralioje valstybėje, bus baudžiamas, žiūrint jo nusikaltimo didumo, iki mirties bausmės, 2) Kas suteiks plėčkaitininkui šiokią tokią paramą, jį priims, tas irgi bus baudžiamas sulig jo nusikaltimo didumu iki mirties bausmės, 3) Visos plečkaitininkų bylos bus pavedamos karo teismui, 4) Už pranešimą valstybės organams apie plečkaitininkus, už jų sugavimą, ar padėjimą sugauti bus skiriamos premijos.

Vilniaus lietuviai studentai.

Prie Vilniaus Universiteto yra savišalpos studentų organizacija, kuri vadinasi „Bratnia Pomoc polskiej młodzieży akademickiej U. S. B.“. Prie tos organizacijos yra verčiami priklausyti visi studentai nežydai (žydai turi panašią organizaciją skyrium). Kas iš lietuvių studentų nenori priklausyti prie tos organizacijos, tą įtraukia į „juodąją knygą“.

Š m. gegužės men. 9 d. universiteto salėje įvyko „Bratniako“ (taip trumpai vadinasi minėta organizacija) naujos valdybos rinkimai. Dar prieš rinkimus lietuvių, gudų ir ukrainiečjų studentų sąjungos įteikė „Bratniako“ valdybai pareiškimę, kad būtų pakeisti keli tos organizacijos statuto punktai ir išmestas iš pavadinimo žodis „polskiej“. Tos trys sąjungos norėtų, kad į savišalpos organizaciją nebūtų kišamas tautinis lenkų elementas.

Rinkimai įvyko gana trukšmingai. Endekai atvyko į rinkimus, sumobilizavę visas savo jėgas. Kad dar labiau sustiprinus savo eiles, jie pasikvietė visą kunigų seminariją. Klerikams buvo įsakyta balsuoti už endekus. Beto, prisispauzdino įvairių atsišaukimų, kuriuose gynė „Bratniako“ lenkiškumą, o „mažumų‘ studentų pareiškimą išnaudojo savo endekiškai agitacijai. Jie savo demagogiškose prakalbose išrodinėjo, kad, girdi, lenkų studentai Kaune, neturi jokių teisių, o čia, Vilniuje, lietuviai studentai, naudodamies visomis „Bratniako“ geradarybėmis ir sudarydami tos organizacijos nežymią dalį, drįsta dar, kaž ko reikalauti. Endekai taip įsikarščiavo, kad juos net turėjo drausti universiteto senato atsiūstas kuratorius prof. Pigonis. Lenkų studentai demokratai buvo nuolaidesni ir sukalbamesni. Jie aiškino, kad žodis „polskiej“ reikia suprasti valstybinėje, o ne tautinėje prasmėje. Bet su tokiu demokratų aiškinimu nesutiko nei tautinių mažumų studentai nei endekai, kurie dar net apšaukė demokratus parsidavėliais žydams.

Lietuvių, gudų ir ukrainiečių studentai mėgino dar per kalbėtojus įrodyti savo teisingumą reikalavimų, bet buvo endekų atmesti. Nematydami laimėjimo, jie iškilmingai ir ramiai apleido salę. Po ilgų rungtynių endekai nugalėjo demokratus ir išrinko valdybą vien iš savo žmonių.

Buvęs.

IŠ PLATAUS PASAULIO.

Popiežius pieš fašistinį jaunimo auklėjimą.

Popiežius pasakė kalbą, kurioje smarkiai kritikavo fašistinius metodus auklėti jaunimą. Popiežius labai neigiamai atsiliepė apie Mussolini žodžius, kad fašistinis auklėjimas turi tikslą duoti jaunimui užkariautojų charakterį.

Popiežius nurodė, kad toks aulėjimas yra kenksmingas taikos idėjai. Jei visos valstybės auklėjančios jaunimą fašizmo receptais tai pasaulio taika bus nuolat pavojuje, nes visų tautų jaunimas bus kurstomas prie visokių užkariavimų ir kovų.

Lenkijos ir Italijos atstovybės pakeltos į ambasadas.

Ilgai vestos tarp Italų ir lenkų vyriausybių derybos, davė pasekmes, kad liko pakeltos abiejų valstybių tarpusavio pasiuntinibės į ambasadas. Pirmuoju Italijos ambasadorium Lenkijoj paskirtas dr. Franclin Martin, ikišiolinis ambasadorius Buenos Aires. Lenkų ambasadorium Romoj paskirtas ikišiolinis pasiuntinys Przesdzieckis.

Tautų Sąjungos delegatas Kaunan.

Elta praneša, kad Tautų Sąjungos Tranzito komisijos atstovas gen. Candell gavo vizą įvažiavimui į Lietuvą.

Berlyno riaušininkų sąrašas Varšuvoj.

Lenkų policija suemė Varšuvoj su netikru pasu atvykusį iš užsienio asmenį, kurio bagaže rasta visų Berlyne gegužės men. 1 d. įvykusių riaušių komunistų vadų sąrašus ir tikslų Berlyno miesto planą.

Politinė manifestacija

Iš visų Italijos universitetų atvyko į Rymą 25 tūkstančiai studentų tikslu dalyvauti iškilmėse kurios rengiamos metinėse sukaktuvėse Italijos paskelbimo karo Austrijai. Kaip žinoma, karas buvo paskelbtas 1915 m. gegužės men. 24 dienią.

Mažojoj Azijoj nesiliauna žemės drebėjimas.

Mažojoj Azijoj, Kara Hissar vėl prasidėjo žemės drebėjimas. 53 žmonės liko užmušti ir 45 gavo sunkius sužalojimus.

Latvijos Prezidentas išvyko Švedijon.

Letos pranešimu, 25. V. 8 val. vakare, Latvijos valstybės prezidentas lydimas palydovų, tarpe kurių užsienių reikalų ministeris p. Balodis, išvyko laivu į Stokcholmą. Prezidentą išlydėjo visas ministerių kabinetas ir diplomatinis korpusas.

Tarptautinis katalikų suvažiavimas.

Madryde, 24 V., ivyko didelis tarptautinis katalikų suvažiavimas, kuriam vadovavo popiežiaus nuncijus. Suvažiavime dalyvavo 12 valstybių atstovai. Visa eilė dalyvių savo prakalbose pažymejo kokios didelės reikšmės turi katalikybė politikoje ir reikalingumą bendradarbiavimo katalikų su Tautų Sąjunga.

Karalius Amanulla vyksta į Europą.

Iš Indijos praneša, kad karalius Amanulla drauge su karaliene Suraja netikėtai atvyko į Chaman miestelį, kuris randasi ant rubežiaus Beludžystano. Karalius Amanulla išreiškė noro vykti į Europą. Anglų vyriausybė atvykusiems suteikė įvairios pagalbos keliaujant per Indiją į vieną Indijos uostų iš kur karalius keliaus toliau.

NEPR. LIETUVOJE.

Tautininkų suvažiavimas.

„Liet. Aidas“ 106 nr. taip rašo apie Tautininkų s-gos tarybos suvažiavimą:

„Vakar gegužės mėn. 12 d. „Lietuvos Aido“ redakcijos būste įvyko šiemet jau antras lietuvių tautininkų sąjungos tarybos suvažiavimas, kuris užtruko apie 6 valandas. Suvažiavime dalyvavo 21 tarybos narys, centro valdyba ir buvo apsilankę teisingumo, žemės ūkio ir švietimo ministeriai. Pirmininkavo tarybos pirmininkas p. V. Matulaitis — valstybės kontrolierius.

Centro valdybos atstovas p. Lapėnas plačiai kalbėjo apie tautininkų veikimo — ne ideologijos— programą. Jis vedė mintį, kad naudinga būtų tautininkų eiles didinti, pritraukiant kad ir ne į pačią tautininkų organizaciją, bet į pozityvų tautišką darbą padorius žmones iš krikščionių demokratų ir valstiečių liaudininkų tarpo. Tokius žmonės į darbą reikia kviesti ir jiems reikia reikšti tam tikro pasitikėjimo. Kalbėti ne su atskirais žmonėmis, bet su partijomis, kurioms jie priklausė ar tebepriklauso, dabar nėra jokio pagrindo, nė prasmės. Toliau p. Lapėnas plačiai kalbėjo apie veikimo programą bent 3—4 metams“.

Atentato dalyvis studentas Vosylus sušaudytos.

Eltos pranešimu, Karo lauko teismas, nagrinėdamas bylą studento Vosyliaus, priėjo išvados, kad teroristam buvo pavesta nukaut minist. pirm. prof. Voldemarą dar prieš 15 gegužės. Nėra abejonės kad buvo kontaktas tarp Šiauliškių teroristų grupės ir dalyviais atentato 6 gegužės. Eilė liūdininkų kategoriškai pareiškė, kad studentas Vosylius yra vienas iš atentato dalyvių. Pats Vosylius teisme prisipažino, kad jo tikslas buvo nukauti ministerį pirmininką, o paliktos pakely granatos buvo paskirtos valstybės prezidentui p. Smetonai. Karo lauko teismas po 5 valandų pasitarimo išnešė mirties sprendimą. Valandai praėjus po sprendimo, Vosylius buvo padavęs valst. prezidento vardu pasigailėjimo prašymą, kuris vienok liko atmestas. Vosylius liko sušaudytas sekančią naktį.

Vyriausias Lietuvos kariuomenėsk apelionas.

Spaudos žiniomis, vyriausiu Lietuvos kariuomenės kapelionu liko paskirtas žymus tautininkų partjos veikėjas kanauninkas Mironas.

Šiauliškiai teroristai taip pat sušaudyti.

Gegužės mėn. 12 d., 2 val. 15 min. ryto Karo teismo sprendimas Augaičiui, Merkeliui, Ruzgui ir Gavėnui įvykdyta.

Lenkijos atstovas Rygoje pareiškė Lietuvos ministeriui pirmin. užuojautą

„Rygos Balsas“ praneša, kad Rygoj Lietuvos pasiumtinybėj pareiškė užuojautų prof Voldemarui, šie atstovai: Ispanijos, Suomijos, Švedijos, Prancūzijos, Lenkijos, Argentinos, Latvijos vyriausybės, Vengrijos atstovas ir internuncijus Zechini.

Iš viso Lietuvos krašto nenustoja plaukią į Kauną įvairiausių organizacijų ir pavienių asmenų užuojautos telegramos minist. pirm. prof. Volgemarui.

Kaunan atvyksta Latvijos Prezidentas.

Spaudos pranešimu šią vasarą Latvijos Prezidentas p. Zemgals, žada atvykti Kaunan, kur bus svečiu Lietuvos valstybės prezidento. Šiam vizitui priduodama ypatingai didelės reišmės.

Vieton Vileišio — Sleževičius.

Kauno miesto burmistras p. Vileišis, atsisakė nuo Valstiečių Liaudininkų Centro komito pirmininko pareigų ir jo vietą užėmė buv. prem. p. Sleževičius, kuris vėl grįžta prie politinio darbo.

Sprendimas Tauragės pučo byloj.

Karluomenės teismas paskelbė sprendimą Tauragės pučo byloje.

Albrechtas, P. Paulauskas, Norvaiša, M. Paplauskas nuteisti sunkiųjų darbų kalejiman iki gyvos galvos.

Jokūbauskas, Lemkis ir Samoška nuteisti sunkiųjų darbu kalėjiman kiekvienas 15 metų.

Bajorinas, Bortkevičius, Eidas, Juška, Linde, Naujokas, Denikovas ir Zavackis gavo po 8 metus sunkiųjų darbų kalėjimo.

Jankus, Kavaliauskas, Okas, Mikalauskas, Grinkevičius ir Šaukneris nuteisti kalėti sunk. darbų kalėjime po 6 metus.

Jagugaitis, Bronenbergas, Radvila ir Zigmantas gavo po 5 metus s. d. kal.

Bružas, Deksnys, Jagminas, Brundza ir Burzelis nuteisti kalėti po 4 m. s. darb. kalėjime.

Gudionis 2 met.
Kinderis ir Jurgis Paulauskas — po 1 metus s. d. kal.
25 kaltinamieji išteisinti ir paleisti laisvėn.

VILNIAUS KRONIKA.

Miesto vargai...

Plinta gandai, kad šiomis dienomis bus paleista Vilniaus miesto taryba. Mat begalinei sunki miesto ūkiškoji būklė. Dabartinė miesto taryba įsipolitikavo ir daugiau bodama savo partijos reikalų, miesto ūkį privedns prie kritingos padėties iš kurios nebe- raudanti jokios išeities.

Tikimasi šiomis dienomis sulaukt dekreto apie paleidimą miesto tarybos ir paskyrimą valstybinio komisaro, kuris tvarkys: miesto reikalus ligi bus išrinkta nauja miesto taryba. Išvardinama visa eilė lenkų politikų kurie žada apimt pareigas komisaro, bet kas bus paskirtas šiai atsokimingai vietai, dabar dar sunku pasakyt.

Taip pat bus paleista ir dabartinė ligonių kasų taryba. Priežastys nežinomos. Vieton jos žada būt paskirtas valdžios komisaras. Kaipo kandidatas į šias pareigas minimas miesto valdybos narys p. Malevševski's.

Nenusisekę egzaminai.

Šiomis dienomis, prie Vilniaus kuratorijos, kaipo eksternistai laikė 14 lietyvių egzaminus įgyjimui liaudies mokytojo teisių. Šių egzaminų rezultatai labai liūdni. Egzaminus išlaikė tiktai 2 lietuviu.

Naujos lietuvių mokyklos.

Nuo ateinančių mokslo metų pradžios, žada atidaryt visą eilę mokyklų, visame Vilniaus krašte, „Ryto“ D-jos konkurentė Švietimo Draugija „Kultūra“. Naujai atidaromas mokyklas „Kultūra“ ketina aprūpinti gabiausiais lietuvių mokytojais, kurių dalį ketina paveržti nuo „Ryto“ d-jos.

„Rytas“ irgi ketina nuo rudens pertvarkyt savo mokyklas, atleisdamas nuo pareigų visą eilę dabartinių mokytojų, kurie nevisai atatinka savo pareigoms kaip savo išsilavinimu taip ir visomis kitomis savo kvalifikacijomis. Reikia tiketis, kad toks mokyklų „pertvarkymas“ atneš daug naudos.

Važiuoja į Kauną dainuot

Pogarsėjuši Vilniaus visuomenės tarpe, savo maloniu ir žavingu balseliu, jauna mūsų daininiukė p-lė M. Prancuževičiūtė, pabaigoj šio mėnesio, iš tisai vasarai išvyksta Nepriklausomon Lietuvon.

Kaune, bei kituose provincijos miestuose pasirengs suruošti visą eilę koncertų. Musų jaunai dainininkei linkime gero pasisekimo.

Rengiasi vasarot Kaune.

Šia vasarai, kaip tenka patirti, iš Vilniaus daug kas pasirengęs vasaros atostogas praleisti Nepriklausomoj Lietuvoj.

Rengiamos ištisos grupės kelionei į Lietuvą; studentų sąjungos, mokytojų sąjungos, skautų, Vilniaus lietuvių gimnazijos moksleivių, vedamas p. Krutulio choras visu savo sąstatu, na ir visa eilė kitų lietuviškų organizacijų.

Beto, vyksta daugybė asmenų ir pavieniui. Dauguma žada gauti leidimus vykti tiesiog per taip vadg. „administracinę“ liniją.

Spaudos paroda.

Surengta Mokslo D-jos spaudos paroda, buvo labai įdomi ir gausiai lankoma netik lietuvių bet lenkų, baltgudžių ir žydų. Rengiant šią parodą daug pasidarbuota p. p. Valaičio ir Bielinio.

Išstatytose diagramose atvaizduota kiek, kur ir kada išleista lietuviškų knygų. Nuo 1547 m. iki 1904 m. Mažojoj Lietuvoj išėjo 2319 raštų. Didžiojoj 660. Amerikoj 527, Rusijoj ir Vokietijoj po 124, Daugiausiai knygų atspausdinta Tilžėj—1426, Vilniuje 625, Bitėnuose 192, Klaipėdoj 162, Prėkulej 137. Petrapily 63, Rygoj 19, Varšuvoj 17.

ĮVAIRENYBĖS.

Žmogus kuris nemiega.

Airijos kaimo gyventojas, kepėjas pasiryžo įrodyti, kad normališkam žmogui nereikalinga miegoti. Jis įvedė sau savotišką režimą. Jis dirba nuo 8 val. vakaro iki 7 val. ryto. Pa to jis eina pasivaikščioti, meškerioti arba medžioti.

Pirmą laiką jam buvę sunku priprasti prie tokio režimo, bet galų gale kepėjas visai nuprato miegoti. Dabar jis nemiega visas 24 valandas.

„Žmonės, sako šis fenomenas, beveik pusė gyvenimo praleidžia miegodami. Nuolatinio trenira- vimos pagalba galima nuprasti nuo miegojimo“.

Pradžioje jūs turėsit miegoti 4 valandas, paskui 2, o vėliaus miegas Jums visai bus nereikalingas.

„Miegas kvailas paprotys. Nuo to laiko kaip aš nemiegu, ač jaučiu save sveiku ir pilnu jegų ir energijos“.

1797 metais gimęs žmogus tebegyvena.

Estų laikraščių žinomis, pietų Estijoje gyvena pats seniausias estas, iš profesijos siuvėjas, kuris sulaukė jau net 132 metus amžiaus. Jis gimė 1779 metais. Nežiūrint savo amžiaus, senis dar gana guvus. Jis neseniai yra gryžęs kaipo optantas iš Sovietų Rusijos.

Atsakomasis redaktorius ir lejdėjas: **R. Serafinavičius.** J. Bajevskio spaustuve Vilniuje.